

Liisa-tarhurin tammikuun tarinoita

"Kevään kovuutta, kun tammikuussa vettä sataa" tietävät entisajan Mouhijärveläiset! Kyllä on ilmoja pidellyt tässä tammikuussa. On tullut lunta, vettä, räntää ja alijäähtynyttä vettä. Sumua ja monenlaista tihkua, joten taitaa olla niin, että helle ja kirkas auringonpaiste on puuttunut, jotta olisimme saaneet kaikki mahdolliset säät kokea tässä yhdessä kuussa. Kaikkein vaikeinta on silloin, kun muuttuu tiet jäätiköiksi ja sitten sataa päälle pakkaslunta. Ei edes nastat pidä, kun lunta on paksult välissä. Tämä tarhuri on n. viisi vuotta sitten hankkinut pilkkimiesten jääraudat, jotka kiinnitetään kenkiin ketjuilla, remmeillä ja tarroilla. Eipä niitä heitetä välillä pois, sillä ne ovat tosi hankalat kiinnittää kenkiin. Olenkin ratkaissut asian niin, että ne ovat aina paikoillaan vanhoissa talvilenkareissa. Niissä on koko jalkapohjan alla kolmiomaisia piikkejä, jotka pureutuvat jäähän niin, että rouske kuuluu kun kävelee. Olenkin antanut niille nimen rouskuttajat. Jos niillä kaatuu, niin ei voi syyttää liukkautta, vaan silloin jo huippaa päästä!

Ei mitään uutta, sillä vuodet eivät ole veljeksiä ja säät vaihtelevat vuosittain. Muutimme vuonna 1972 maalta Lappeenrantaan. Kävelin tammikuussa -73 kaupungin pääkatua sohjossa ja vesisateessa ja ihmettelin, että tällaisiako ne kaupungin talvet ovat? Kauppoihin oli tullut naisille lämminvuorisista kumisaappaita, jossa oli vetoketju sivussa, niin ajattelin, että sellaiset täytyy hankkia, kun kerran talvet ovat kaupungissa tällaisia. Eipä niistä sellaisia talvia monia tullut, ehkä kerran kymmenessä vuodessa. Joten en muista, että tuliko saappaat käytettyä loppuun, mutta turhaan ne ainakin tuli ostettua. Ehkä nyt viisikymmentä vuotta myöhemmin täytyy näihin eriskummallisiin sääilmiöihin suhtautua varauksella, sillä muutos on tapahtunut pahempaan, joten ehkä nämä tällaiset tammikuut ovat nyt joka vuotisia.

Tämän tarhurin kokeilut eivät aina onnistu. Viime kesänä kasvatin monenlaisia värinokkosia, jotka olivat hybrinoivia ja komeita tullessaan syksyllä sisätiloihin pakkasta karkuun. Laitoin ne valoisalle ikkunalle ja kastelin aika vähän, sillä ne eivät ainakaan kuolleet liika kasteluun. Mitä värikkäämpi värinokkonen, sitä helpommin se alkoi tiputtaa lehtiä ja varret kuivuivat pystyyn. Joulukuun mennessä kolme oli jo joutunut kompostiin ja nyt kaksi, jotka ovat vihreäkeltaisia, ovat vielä hengissä. Ei edes auttanut sekään, että otin syyskesällä pistokkaita, jotka juurrutin, mutta eipä nekään onnistuneet talvehtimaan. Tiedän tekeväni turhaa työtä, mutta olen kasvattaja luonteeltani ja kaikkea täytyy kokeilla. Joku sanoisi, että osta ensi kevällä muutamalla eurolla uusi! Sepä ei olekaan sama asia, jos voi sanoa, että olen onnistunut viemään tämän talven yli. Niinhän se on, että jokainen taaplaa tyylillään!

Kellarissa on elämää! Jo pari viikkoa sitten kävin nostamassa kuolemattomuuden yrtin pois hyllyltä, kun se oli kasvanut jo yli kaksikymmentä senttiä. Se on aasialainen yrtti, jota käytetään rohtona ja teenä. Nimi kertoo, että kun sitä nauttii, niin on kuolematon. Uskokoon, ken tahtoo. Mukava on kasvattaa kasvia, joka on rehevä ja konstailematon kasvun suhteen. Kun pidän sen talvella kellarissa, niin se on monivuotinen.

Olen vähän ennakkoluuloinen kaikkiin yrtteihin ja kasveihin, joita kehoitetaan käyttämään. Joten en tätäkään ole käyttänyt teenä, mutta joskus olen lehtiä pureskellut ja todennut, että vähän makealta maistuu, mutta muuten on outo maku. Kevällä yritän saada sen juurakon pois ruukusta ja pilkon sen moneen osaan. Taidan ruukuttaa pieniä alkuja ja vien taimimarkkinoille, jolloin innokkaat tarhurit voivat saada alkuja.

Vaaleanpunainen onnenapila on kasvattanut yli kymmensenttisiä pitkiä vaaleita "roikaleita" ruukun täydeltä, joten sekin on liian aikaisessa. Ei sitä voi vielä sisälle ottaa, kun valon määrä on rajallinen. Muutamassa ruukussa on käenkaaleja puna- ja valkokukkaisia, niin ne ovat vielä ihan nukuksissa. Yleensä ne lähtevät hitaammin kasvuun, mutta ehtivät yleensä kukkaan, kun pääsevät ulos. Onhan tässä aikaa kummasti ennen kuin on kesäkuun alku.

Huolestuttaa kellarissa oleva syysyrikkä, sillä on terhakkaita vihreitä parinsentin lehtinippuja oksat täynnä. Tarkoitus olisi vasta maaliskuun puolen välin paikkeilla tuoda se sisäkuistiin ja vasta toukokuussa kasvihuoneeseen. Ajatteluttaa voiko se menettää lehtensä ja kuolla, kun on näin aikaisessa.

Pieni syyssyrrikkä talvehti paljon lumen alla edellisenä talvena, mutta eipä se jaksanut kukkia ja lehtiäkin kasvoi vähänlaiseen. Kaikkea pitää kokeilla, mutta varmuutta onnistumisesta ei kuitenkaan ole. Sen tiedän, että vähänkin suurempi taimi avomaalla, joka ei ole kokonaan lumen sisällä paleltuu varmasti, joten toiveita on tämän kellarissa kasvavan syyssyrrikin suhteen.

Sain lahjaksi aika ison siiliruukun, johon piikeiksi istutin matalan heinätupsun. Se viihtyi tosi hyvin ja syksyllä mietin, että enpä taidakaan ottaa sitä pois siitä ruukusta, vaan vien sen kellariin ruukkuineen ja heinätupsuineen. Siellä se vihreänä terhakkana tupsuna kasvaa yhä, eikä ole häiriintynyt pimeydestä yhtään. Se on sininadan sukulainen, mutta heleän vihreä niin lieneekö lampaannata. Hyvin kestävä kauniin muotoinen puolipallo, joka kestää myös kuivuutta avomaalla.

Ritarinkukat eli amaryllikset ihmetyttävät. Sain ennen joulua valkean kerratun amaryllisistutuksen, jossa näkyi kaksi kukkavanaa. Ensimmäinen kasvoi 25 senttiseksi ja avasi kaksi kukkaa, neljä muuta nuppua kuivuivat kokonaan. Odotin toista vanaa ja se alle kymmensenttisenä tuupertui roikkumaan ruukun reunalle. Toisen amarylliksen sain vähän ennen joulua, sen piti olla vaaleanpunainen. Varsi kasvoi parinkymmensenttiseksi ja yksi kukka avautui, kun sen varsi alkoi kuivua ja se ei enää pysynyt pystyssä. Toinen kukkavana jäi avautumatta kokonaan. En kastellut niitä ainakaan liikaa ja valoakin ne saivat, mutta joku lakastumistauti niissä oli. Viime kesänä lehtikompostissa kasvaneet vanhat amarylliksen sipulit kukkivat komeasti, tosin joulun jälkeen. Varsi kasvoi yli puolimetriseksi ja ensimmäinen kukkavana tuotti puolikerrottuja ja tulenpunaisia kukkia. Toinen kukkii nyt parhaillaan ja on tuttu oranssi ja nappuja on vielä monta. Eipä sitä tiedä mitä sitä kaupasta ostaessaan saa.

Jospa vielä uskoisi vanhan kansan sanontoihin ja tutkailisi Paavalin päivän (25.1.) säätä. Se oli vesisateinen ja ankea, joten vähän huolettaa ensi kesän sää. "Jos on pakkaneen Paavalina, silloin helle helluntaina". Joten näillä näkymillä käänteisesti on tulossa huono kesä. Onneksi aina on toivoa, että ennusteet eivät pidä paikkaansa ja jokainen voi luoda oman mielikuvansa mukaan kesän ja sen sään. Parasta on se, että päivä on jo pidentynyt ja kevätaurinko paistaa ja lämmittää joka tapauksessa.